

פרשיות
אחמו"ק
התשע"ה
גיליון: 142 שנה ג'
שבת שלום
ומבורך!

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת כפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מחה"ס "כרם יוסף" ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בכרכת מרגן זרבנן ורבנן גאונים ארזי הלכנון רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול מוה"ר **משה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף", הגאון הגדול מוה"ר **IT**
הגאון הגדול מוה"ר **כהן** שליט"א ר"י "תברון"

יישוב ב'

בדיבור לבד אין נחשב לרשע

בהגהות מיימוניות (הלכות ממרים פ"ו הל' י"ב) כותב דמכאן למדנו שבדיבור לבד אין נחשב רשע, דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין, שאם היה נחשב רשע בדבור פשיטא שלא ישמע הבן לאביו לחלל את השבת, ולא היה צריך פסוק לזה, וסיים שלא מצינו עונש בדבור אלא למסית בלבד. וכן איתא בסמ"ג (סוף עשין קי"ג), וכן כתב הרדב"ז (פ"ו מהל' ממרים הל' י"ב) בדבור לבד לא נקרא רשע.

אך באחרונים הביאו דיש החולקים וסוברים דאף בדבור נחשב רשע, כיון שהאדם מצווה שלא להביא את חבירו לדבר עבירה, וציינו שכן סובר החוקוני ור"ח פלטיאל וריב"א, ור"י מוינא בפרשתן, והמאירי (יבמות ו.), ורבינו ירוחם (תא"ז נ"א ח"ד), ובמשנה למלך (גזו"א פ"א הי"ט), ושכן איתא בשו"ת הרא"ש (כלל ט"ו סי' ה') שהיו רשע לענין מה שמצווהו.

יישוב ג' - דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים

יש להוסיף ולחדש דדיבור האב לא חשיב אף כדיבור, שהרי קיימא לן דאין שליח לדבר עבירה דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים, כלומר שבדאי השליח עושה על דעת עצמו ולא מכח דברי המשלח כלל, ואף כאן אם היה נחשב לאיסור מה שמצווהו אביו לחלל את השבת על האב לא הוידבורו בטדברי התלמיד, אבל מצד הבן שבא לקיים רצון אביו יש מצות כיבוד אב, לכן היה הו"א שישמע לו, קמ"ל.

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

גיליון "אשכול יוסף" מוסף בכל רחבי הארץ לזכניו אלפים על ידי האחים היקרים
מר **גדעון ואהרן ניסים** הי"ו
העומדים לימין מופעלינו הנכבדים
לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם להם ולכל בני ביתם
מוקדש לעילוי נשמות הוריהם היקרים
סאלם אליה בן מסעודה ז"ל ונוריה בת גורג'ה ע"ה,
ת.נ.צ.ב.ה.

"איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו" (י"ט ג')

יכול יהא כיבוד אב ואם דוחה שבת? ת"ל "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו", כולכם חייבין בכבודי, [יבמות ה:].

סמך הכתוב שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות, [רש"י בפרשתן].

למאן דאמר שאין חיוב לכבד אביו רשע למה הוצרך הכתוב לחדש שאין לשמוע לאביו לחלל את השבת?

מפורסמות מחלוקת הראשונים אם יש חיוב לכבד אביו רשע, והנה למאן דאמר שאין חיוב לכבד אביו רשע, וכדעת רש"י בסנהדרין (מוז.) וכן פסק הרמ"א (יור"ד סי' ר"מ סעיף י"ה, אך לדעת מרן השו"ע יש חיוב לכבד אביו רשע), יש להקשות למה הוצרך הכתוב להסמיק שמירת שבת למורא אב, לחדש שאם יאמר לו אביו לחלל את השבת לא ישמע לו, והלא גם בלי זה לא היה הבן רשאי לציית לאביו לחלל את השבת, שהרי אב זה אינו בגדר עושה מעשה עמך, וממילא אינו חייב בכבודו?

יישוב א' - לולא חידוש התורה לא היה איסור לצוות בנו כדן עשה דוחה לא תעשה

לכאן יש לומר בפשיטות דהיה מקום לומר דעשה דכיבוד אב ואם דוחה לא תעשה של חילול שבת, וממילא אין כאן איסור חילול שבת, והאב כדן יכול לצוות לבנו לחלל את השבת, ולא נחשב לאיסור חילול שבת.

וכן מוכח בגמרא ביבמות (ה: ו.) שהביאה דרשה זו להורות שגבי שבת אין עשה דמורא אב דוחה שמירת שבת אף באיסור שאין בו כרת, כגון מחמר, ומקשה הגמרא למה באמת אין הבן מחוייב לשמוע בקול אביו לחלל את השבת, והלא הלכה היא בכל מקום שעשה דוחה לא תעשה כמו שהתירה תורה כלאים בציצית, ומכוח שאלה זו לומדת הגמרא שמדובר שהאב אומר לבן לחלל שבת באיסורי כרת, כגון שחוט לי או בשל לי. ומוכח שאם היה הדין שצריך לשמוע לאביו, ממילא היה זה כדן עשה דוחה לא תעשה, דאין בזה שום איסור, כעין כלאים בציצית. שוב מצאתי שכן תירצו הגאון רעק"א (דרוש וחידוש ב"מ ל. ובתשובותיו ח"ג סי' פ') והחתם סופר (ח"ו סוף סימן ל"ז).

ומכאן צ"ע על שאר מפרשים שאביא בסמוך שתירצו באופנים אחרים, דלכאן קושיא מעיקרה ליתא כאמור, [ועיין מה שתירץ בזה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בחי' לב"מ דף ל"ב, וע"ע בחשוקי חמד שם].

יישוב ה'

בישועות יעקב (או"ח סי' ש"א) מתרין דבעבירה אחת לא נעשה רשע כמו שכתבו התוספות (חולין יד. ד"ה השוחט), והובא בחי' מעדני אשר (ח"ב בפרשתן).

יישוב ט'

הגאון רבי יעקב אשר הלוי גרייבסקי זצ"ל בחי' ברית הלוי (יבמות ו.) מתרין שהכוונה באופן שהאב אמר לבנו בערב שבת שיזמין לו בשר שחוט או מבושל, ונאנס ולא הזמין מערב שבת, דהיה מקום לומר שכדי לקיים פקודת אביו מותר לבן לחלל שבת.

יישוב י'

בספר דברי שלמה (סי' ל"ד עמ' ק"ט) מתרין שהאב ציוה לבנו להוציא פחות מגורגרת, דאין בזה איסור תורה, אך הבן שמקיים בהוצאתו ציווי אביו, הרי זה איסור תורה מדין אחשביה, כדאמרינן בשבת (צא.) מתוך שמצטרף לעניין טומאה חייב לעניין שבת, ועוד אמרו (שם צ:) המוציא לרפואה חייב בכל שהוא.

יומא טבא לרבנן

ברכת מזל טוב לאחי הדגול
 חכו ממתקים וכולו מחמדים כש"ת
 הרב דוד סימן טוב שליט"א
 בהיכנס בנו הבה"ח יהודה הי"ו
 בעול התורה והמצוות
 יזכו הוריו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים
 טובים עם כל יוצ"ח מתוך רוב נחת וכל טוב.

**ענבי הגפן בענבי הגפן
 דבר נאה ומתקבל**

ברכת מזל טוב להבה"ח השקדן
 עימו עוז ותושיה חריף ובקי
 הבה"ח המפואר ר' יוחנן ישועה הי"ו
 לרגל אירוסיו בשעה טובה ומוצלחת
 יה"ר שיזכה לברך על המוגמר ולהקים בית
 נאמן בישראל על אדני התורה והיראה

מועדי הזמנים לזמן קיין בישיבת המתמידים

בבחה"ד "צופיוף – חלכים"

בכל ימי שישי ושב"ק

מהשעה 1:30 ועד 3:15

לאחר הלימוד בשב"ק מתקיימת תפילת מנחה ברוב עם

והשבוע עש"ק אחמו"ק חלוקת מזלגות

יישוב ד' - יש אומרים שבא לחדש שלא ישמע לאביו באיסור שבות

החזקוני (בפרשתן) מתרין שמדובר בשבות דרבנן, שהיה הוא אמינא לומר שמצות כיבוד אב ואם דאורייתא ידחה שבות דרבנן, שאם יאמר לו אביו לעבור על איסור שבות שישמע לו, קא משמע לן שלא ישמע לאביו אף באיסור שבות דרבנן.

ולכא' פירושו צע"ג דבגמרא ביבמות (ה:): מוכח להדיא שבאה דרשה זו להורות שלא ישמע לאביו באיסור עשה, ואף באיסור כרת, ועוד שלא יתכן שהתורה תבוא להורות על איסור דרבנן, וכמו שמצינו כיוצא בזה בגמ' שמקשה כן. ומציאתי בשו"ת יביע אומר (ח"ח יור"ד סי' כ"א) שהקשה כאמור על החזקוני, והביא מה שכתבו התוספות בכתובות (פה:): שאם מכירת שטר חוב אינה אלא מדרבנן, למה הוצרך הכתוב למעט שטרות מאונאה, הרי אם מכר שטר חוב לא קנה כלל מהתורה, וצ"ע לעוד להקה של אחרונים שהקשו כן על החזקוני. ומצוה ליישב.

יישוב ה' - י"א שבא לחדש שאם קיבל שבת מבעוד יום לא ישמע לאביו

מין החיד"א בספרו דבש לפי מתרין שהחידוש שלא ישמע הבן לאביו באופן של תוספת שבת, כלומר שהבן קיבל שבת מבעוד יום, ואביו עדיין לא קיבל שבת, דהיה הוא אמינא לומר שישמע לאביו, שהרי אביו אינו רשע, שעדיין לא קיבל שבת, וגם הציבור לא קיבלו שבת, קא משמע לן שלא ישמע לו. ולכא' אף תירצו של החיד"א נסתר מדברי הגמרא ביבמות הנ"ל שבאו להוכיח שעשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת, והרי בתוספת שבת אין כרת. וכן העיר בשו"ת יביע אומר (ח"ח יור"ד סי' כ"א), והוסיף להקשות לפי מה שכתב הבית יוסף (או"ח סי' רס"א) שרבינו הטור השמיט דין תוספת שבת משום שסובר כדעת הרמב"ם שאין דין תוספת שבת.

והנה ראיתי בחי' מעדני אשר (ח"ב בפרשתן) שהקשה על תירוץ זה, דכיון דהבן קיבל שבת ובכל זאת מבקשו אביו שיחלל, הוי רשע, ומה נפק"מ שלאב עדיין אינו שבת, והניח בצ"ע. ושוא י"א ליישב דעכ"פ תוספת שבת הוי קיל בעיני אנשים, ולכן לא נחשב בזה אינו עושה מעשה עמך, כעין מה שמצינו בגמרא (ב"מ ה:): שמי שחומד חפץ מחבירו וקונהו, אינו חשוד לעבור על לאו של שבועת שקר, כי לא תחמוד לאנשים נדמה בלא שמשלם על החפץ ממון. ועי"ל דאינו נחשב אינו עושה מעשה עמך בעובר על תוספת שבת, כיון שהבן יכול להישאל ולהפר נדרו שקיבל שבת מבעוד יום, והוי אצלו כיום חול.

יישוב ו' - עוד מתרין החיד"א דכוונת הגמרא באופן שהאב סבור שמותר לעשות לצורכו מלאכה זו בשבת, וממילא לא נחשב בזה רשע, דאינו אלא טועה, וכן תירץ המקנה (קידושין לב.) שהאב שוגג.

יישוב ז' - האב נעשה מומר רק לאחר שהבן יחלל שבת מחמתו

בחי' שדה יצחק מתרין על פי מה שכתב אבל י"ל עפ"י מה שכתב הש"ך (יו"ד סי' א' סק"ג) ליישב קושיית התוספות בחולין (יד. ד"ה השוחט) איך השוחט בשבת וביום הכיפורים שחיטתו כשרה, והרי הוא מומר לחלל שבת ואסור לאכול משחיטתו, ומתרין שכל מה שנעשה השוחט מומר לחלל שבת הוי רק מאותה שחיטה ששחט בשבת, דנעשה מומר רק אחרי השחיטה, אבל השחיטה עצמה עדיין כשרה.

ומעתה כך יש ליישב גם בענייננו, דהאב הוי בגדר אינו עושה מעשה עמך, רק לאחר שהבן חילל את השבת מחמתו, אבל באותו הציווי עצמו עדיין לא הוי כמי שאינו עושה מעשה עמך, ולכן היה הוה אמינא לומר שבזה הציווי מחוייב עדיין הבן לשמוע לאביו קמ"ל קרא "ואת שבתותי תשמורו" שלא ישמע לאביו.

אך יש להקשות דיש לחלק בין שחיטה שרק לאחר ששוחט נעשה מומר, לבין היכן שמצווה לבנו לחלל שבת, דמכוח הציווי נעשה מומר, לפני מעשה הבן, דאין שליה לדבר עבירה.